

בש"פ 7992/22 - עדנאן נורי נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 7992/22

לפני: כבוד השופט י' עמית

העורר: עדנאן נורי

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד
בתיק ה"ת 5703-11-22 מיום 14.11.2022 שניתנה
על ידי כב' השופט עמית מיכלס

תאריך הישיבה: י"ג בכסלו התשפ"ג (7.12.2022)

בשם העורר: עו"ד ב. רותם ישעיהו; עו"ד מאיר נבון
בשם המשיבה: עו"ד מורן פולמן; עו"ד שני פוגודה

החלטה

אימתי ייחשב חפץ כ"אמצעי אשר שימש לביצוע עבירה", באופן שתקום למשטרה סמכות לתופסו ולהחזיק בו מכוח פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969 (להלן: פקודת סדר הדין הפלילי או הפקודה) לצורך הבטחת חילוט עתידי? זו השאלה המתעוררת בגדר ההליך שלפניי.

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' השופט ע' מיכלס) בה"ת 5703-11-22 מיום 14.11.2022, שבגדרה נדחתה בקשת העורר להשבת רכב תפוס לפי סעיף 34 לפקודה.

רקע עובדתי וההליך בבית המשפט המחוזי

עמוד 1

1. ביום 24.10.2022 הוגש לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד כתב אישום המייחס לעורר עבירה של חבלה בכוונה מחמירה לפי סעיף 329(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין) (ת"פ 37637-10-22).

מעובדות כתב האישום עולה כי בין א.א. (להלן: המתלונן) למוסעב, אחיו הצעיר של העורר (להלן: מוסעב), התגלעה מחלוקת בעניין תשלום שכרו של מוסעב, עליו היה המתלונן אחראי במסגרת עבודתם באותה העת. על רקע מחלוקת זו, ביום 11.10.2022 הגיעו העורר ומוסעב באמצעות רכבו של העורר (להלן: הרכב) למקום עבודתם של המתלונן ומוסעב. לאחר שחננו בחניון הסמוך, השניים נכנסו יחדיו למתחם והגיעו לקרבת משרדו של המתלונן. או-אז הורה העורר למוסעב לחזור לרכב, להתניע אותו ולחכות, זאת, לפי הנטען, על מנת שיוכלו להימלט מהמקום במהירות. לאחר שמוסעב עשה כדבריו, נכנס העורר למשרדו של המתלונן, ושם שיסף את פניו וצווארו באמצעות להב של סכין כירורגית, שבה הצטייד לשם כך מבעוד מועד. לאחר מכן ברח העורר בריצה אל הרכב, והשניים נמלטו באמצעותו בנסיעה מהמקום, תוך שהעורר משליך את להב הסכין במהלך הנסיעה.

כתוצאה ממעשיו של העורר נפצע המתלונן אנושות ואיבד דם רב, באופן שגרם לו לשבץ מוחי. המתלונן נותח וחייו ניצלו, אולם השבץ גרם לו להמפלגיה בצדו השמאלי, והצריך שיקום במסגרת אשפוז.

2. עוד ביום האירוע נעצר העורר ועמו נתפס גם הרכב. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הגישה המשיבה בקשה לחלט את הרכב לפי סעיף 39(א) לפקודה, שכן זה, לשיטתה, שימש לביצוע העבירה; וכן ביקשה לעצור את העורר עד לתום ההליכים כנגדו. למען שלמות התמונה יוער כי כבר ביום 2.11.2022 הסכים העורר לקיומן של ראיות לכאורה, ובהמשך, לאחר שנערך תסקיר שירות המבחן בעניינו ובהסכמת המשיבה, הורה בית המשפט ביום 8.2.2023 על המשך מעצרו של העורר בפיקוח אלקטרוני.

3. ביום 3.11.2022 הגיש העורר לבית המשפט המחוזי בקשה לפי סעיף 34 לפקודה, בגדרה עתר להשבת הרכב התפוס וטען שתפיסתו והחזקתו על ידי המשטרה נעשו בחוסר סמכות. המשיבה התנגדה לטענת העורר לעניין הסמכות לתפוס ולהחזיק ברכב, אך הסכימה לשחרר את הרכב בתנאים המקובלים לטענתה בכגון דא: הפקדה של 30% מערך הרכב (שמחירו הוערך ב-50,000 ₪); איסור דיספוזיציה ברכב ושעבודו; והסכמת העורר לכלל הראיה הטובה ביותר, קרי, כי המשיבה לא תיזקק לרכב לצורך הוכחת האמור בכתב האישום. העורר סרב לתנאים אלה, ועמד על כך שיש לשחרר את הרכב בלא כל תנאי.

ביום 14.11.2022 דחה בית המשפט את הבקשה וקבע כי המשטרה פעלה בגדרי סמכותה. בתוך כך, נקבע כי נסיבות האירוע מצביעות על כך שהרכב עשוי לשמש כראיה בהליך המשפטי; וכן כי "מדובר בכלי שיכול ושימש כאמצעי לביצוע העבירה במובן זה שהוא אפשר למבקש להגיע למקום ולהימלט ממנו". בית המשפט הוסיף וקבע כי ככל שבעתיד העורר יסכים לשחרור הרכב בתנאים, ניתן יהיה לעשות כן בכפוף לתנאים שפורטו לעיל.

על החלטה זו נסב הערר שלפניי.

למען הסדר הטוב, יצוין כי בפקודת סדר הדין הפלילי נקבע כי "בית משפט שלום" הוא שידון בבקשות לפי סעיף

34. ברם, מרגע שהוגש כתב אישום, בקשות ביחס לתפוסים הקשורים בהליך מקומן להתברר, ככלל, בערכאה שאליה הוגש כתב האישום (ראו בש"פ 5894/20 מדינת ישראל נ' דיבא (16.9.2020) (להלן: עניין דיבא); השוו לבש"פ 8793/12 מדינת ישראל נ' סעדי, פסקה 5 (17.12.2012) (להלן: עניין סעדי)). לפיכך, ומשום שבית המשפט המחוזי הוא שדן בבקשה, לפנינו ערר בזכות לפי סעיף 38א(א) לפקודה, ולא בקשת רשות לערור לפי סעיף 38א(ב) לפקודה (ראו בש"פ 8331/21 אבו שלבק נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (16.1.2022) (להלן: עניין אבו שלבק)).

תמצית טענות הצדדים

4. העורר שב וטען כי לא מתקיימות אף אחת מהחלופות המנויות בסעיף 32א(א) לפקודת סדר הדין הפלילי המקימות סמכות תפיסה כלפי הרכב, לא כל שכן סמכות להמשיך ולהחזיק בו או לחלטו. נטען, בין היתר, כי הרכב אינו חלק מהמארג הראייתי להוכחת עבירת החבלה המיוחסת לעורר (וזאת ניתן ללמוד גם מכך שהמשיבה בעצמה הסכימה לשחררו בתנאים); ואינו בגדר אמצעי אשר שימש לביצועה, שכן לא מתקיימים התנאים שנקבעו לשם כך בפסיקה - אין "זיקה מהותית" בין הרכב לעבירת החבלה, במובן זה שניתן היה לבצע את העבירה גם בלעדיו.

5. המשיבה מצדה סמכה ידיה על החלטת בית משפט קמא. נטען, בין היתר, כי על מנת לקבוע שמדובר בחפץ אשר שימש כאמצעי לביצוע העבירה, די בכך שהרכב היווה חלק מההשתלשלות העובדתית בתיק, ואין צורך להראות שלא ניתן היה לבצע את העבירה בלעדיו. בנוסף, נטען כי מדובר בבקשה במסגרת הליך ביניים, בגדרה יש לבחון קיומו של "פוטנציאל חילוט" בלבד; וכי חומר הראיות בתיק מצביע על פוטנציאל שכזה.

דיון והכרעה

6. הליכי תפיסה, החזקה ושחרור חפצים שנתפסו על ידי המשטרה, הם הליכים שגרתיים המתנהלים מדי יום ביומו בפני בתי משפט השלום והמחוזי (ראו בש"פ 5605/21 שתיווי נ' משטרת ישראל, פסקה 7 (9.9.2021) (להלן: עניין שתיווי)). חרף שכיחותם, יש והשאלות המתעוררות במסגרתם אינן פשוטות כלל ועיקר, וכזו היא השאלה שלפנינו - מה ייחשב ככלי ששימש כאמצעי לביצוע עבירה (ראו, למשל, שילה ענבר "חילוט אמצעים לביצוע עבירה - מבחן הזיקה המהותית" משפט מפתח 3, 43, 48 (2015) (להלן: ענבר) וכן את מגוון הדוגמאות שבהמשך). על כן - ולמרות ששווי השאלה שלפנינו עומד על כ-15,000 ₪ בלבד (הסכום שהעורר נדרש להפקיד על מנת לשחרר את הרכב), ובמצב הדברים הרגיל ספק אם היה מקום להקדיש זמן שיפוטי יקר לדון בסכומים מעין אלה - ראיתי לנכון לבחון את הסוגיה בהרחבה.

דרך הילוכנו תהיה כלדקמן: תחילה נעמוד על מקור הסמכות לתפוס חפצים לפי הפקודה ועל התכליות שביסודה. לאחר מכן נתמקד בתכלית של הבטחת חילוט עתידי שבגינה מוחזק הרכב מושא הערר. על רקע זה, נבחן את השאלה שלפנינו, ביחס לקיומה של עילת תפיסה כלפי חפץ בשל היותו אמצעי ששימש לביצוע העבירה. לבסוף, ניישם את הדברים על נסיבות המקרה דנן.

7. עניין לנו בסמכותה של המשטרה לתפוס חפץ מכוח סעיף 32(א) לפקודת סדר הדין הפלילי, הקובע כדלקמן:

סמכות לתפוס חפצים

32. (א) רשאי שוטר לתפוס חפץ, אם יש לו יסוד סביר להניח כי באותו חפץ נעברה, או עומדים לעבור, עבירה, או שהוא עשוי לשמש ראיה בהליך משפטי בשל עבירה, או שניתן כשכר בעד ביצוע עבירה או כאמצעי לביצועה.

הערה: סעיף 1 לפקודה מגדיר "חפץ" באופן רחב "לרבות תעודה, מסמך, חומר מחשב או בעל חיים". בהתאם לכך, המונח התפרש באופן רחב, כך שגם יתרת זכות בחשבון בנק יכולה להיחשב כ"חפץ" לצורך סעיף 32(א) לפקודה (בש"פ 5015/99 התאחדות משפטנים בלתי תלויים נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(1) 657 (1999); עניין סעדי, פסקה 6).

סעיף 32(א) לפקודה מונה חמש חלופות המקימות, כל אחת, מקור סמכות עצמאי לתפיסת חפץ: בהתקיים יסוד סביר להניח שבאותו חפץ נעברה עבירה; שבאותו חפץ עומדים לעבור עבירה; שהחפץ עשוי לשמש ראיה בהליך משפטי בשל עבירה; שהחפץ ניתן כשכר בעד ביצוע עבירה; או שהחפץ שימש אמצעי לביצועה (ראו למשל עניין שתיווי, פסקה 8 והאסמכתאות שם). הפסיקה הוסיפה עילת תפיסה נוספת, בדמות תפיסת רכוש בשווי, מכוח סעיף 26(א) לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (להלן: חוק איסור הלבנת הון) (ראו שם, וכן רע"פ 4526/18 אלוביץ נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (5.8.2018) (להלן: עניין אלוביץ)).

8. כידוע, תפיסת חפץ במסגרת הליך פלילי היא "צעד דרסטי השולל מבעל הרכוש את האפשרות לעשות שימוש בקניינו, לעיתים למשך תקופה ארוכה", ובטרם הורשע בדין (בש"פ 6817/07 מדינת ישראל נ' סיטבון, פסקה 36 (31.10.2007) (להלן: עניין סיטבון)); ע"פ 1000/15 אבו אלחוואה נ' מדינת ישראל, פסקה 24 והאסמכתאות שם (3.7.2015) (להלן: עניין אבו אלחוואה)). ככל סמכות שלטונית, ודאי "דרסטית" שכזו, אין לעשות בה שימוש "סתם", באופן שרירותי, אלא לשם מימוש התכליות העומדות ביסודה (ראו והשוו לבג"ץ 4455/19 עמותת טבקה - צדק ושוויון ליוצאי אתיופיה נ' משטרת ישראל, פסקאות 21-22 לפסק דינה של הנשיאה חיות (25.1.2021) ועניין אבו שלבק, פסקה 10; וכן ראו בש"פ 342/06 חב' לרגו עבודות עפר בע"מ נ' מדינת ישראל (12.3.2006) (להלן: עניין לרגו)). כך מתחייב גם מחובת ההגנות של השלטון כלפי האזרח (ראו למשל ע"פ 9878/09 מדינת ישראל נ' מוסא, פסקה 29 לפסק דינו של השופט ג'ובראן (20.9.2010)). לפיכך, סמכות תפיסה תקום בהתקיים "תכלית המשתלבת עם מקור סמכות לתפיסה" (עניין לרגו, עמ' 7). הפסיקה עמדה על שלוש תכליות עיקריות שלשמן נעשית התפיסה: תכלית מניעתית - בהתקיים חשש שהחפץ ישמש לביצוע עבירה עתידית; תכלית ראייתית - אם החפץ עשוי לשמש כראיה במשפט; ותכלית של הבטחת חילוטעתידי - על מנת להבטיח את האפשרות לחלט את החפץ בסיום המשפט (ראו שם; עניין שתיווי, פסקה 8 והאסמכתאות שם; עניין אלוביץ פסקה 11 והאסמכתאות שם).

שתי התכליות הראשונות, המניעתית והראייתית, חופפות במלואן לשתיים מעילות התפיסה שבסעיף 32(א) לפקודה. לעומתן, התכלית של הבטחת חילוט עתידי, נלמדת מסעיף 39(א) לפקודה ונקשרת לעילות התפיסה האחרות, במובן זה שהיא חלה כלפי חפץ שדבק בו "כתם" בשל היותו קשור בעבירה עצמה, על פי הזיקות המוכרות: אם בחפץ

נעברה עבירה, או שזה ניתן כשכר בעד ביצוע עבירה או שימש כאמצעי לביצועה (ראו למשל עניין לרגו, עמ' 9; בש"פ 333/21 אבוג'אבר נ' מדינת ישראל, פסקאות 29 ו-32 לפסק דינה של השופטת ברק-ארז (18.4.2021) (להלן: עניין אבו ג'אבר); וכן ראו ענבר, עמ' 43-46).

9. פקודת סדר הדין הפלילי מוסיפה וקובעת כיצד יש לנהוג בחפץ לאחר שנתפס. מפאת חשיבותו, נביא מספר הוראות הרלבנטיות לענייננו כלשונן:

שמירת התפוס

33. נתפס חפץ כאמור בסעיף 32, או הגיע לידי המשטרה חפץ שאחד התנאים האמורים בסעיף 32 חל עליו, רשאית המשטרה, בכפוף לאמור בסעיף 34, לשמרו עד אשר יוגש לבית המשפט.

מסירת התפוס לפי צו

34. על פי בקשת שוטר שהוסמך לכך על ידי קצין משטרה בדרגת מפקח משנה או בדרגה גבוהה מזו דרך כלל או לענין מסויים (להלן - שוטר מוסמך), או על פי בקשת אדם התובע זכות בחפץ, רשאי בית משפט שלום לצוות כי החפץ יימסר לתובע הזכות או לאדם פלוני, או שינהגו בו אחרת כפי שיוורה בית המשפט - הכל בתנאים שייקבעו בצו.

החזרת התפוס על ידי המשטרה

35. אם תוך ששה חדשים מיום תפיסת החפץ על ידי המשטרה, או מיום שהגיע לידיה, לא הוגש המשפט אשר בו צריך החפץ לשמש ראיה ולא ניתן צו על אותו חפץ לפי סעיף 34, תחזיר המשטרה את החפץ לאדם אשר מידיו נלקח; אך רשאי בית משפט שלום, על-פי בקשת שוטר מוסמך או אדם מעוניין, להאריך את התקופה בתנאים שייקבעו.

הכרעת בית-המשפט בתפוס

36. הוגש החפץ כראיה לבית המשפט, רשאי בית המשפט, בין בפסק דינו בענין הנדון ובין בצו מיוחד, לצוות מה ייעשה בו; הוראות סעיף זה באות להוסיף על סמכויות בית המשפט לפי כל דין אחר, ולא לגרוע מהן.

חפץ שלא הוגש כראיה

37. הוגש משפט ולא הוגש החפץ כראיה לבית המשפט, הרי אם היה המשפט נגד אדם על עבירה שעבר באותו חפץ או לגביו, רשאי בית המשפט לצוות כאמור בסעיף 34; לא ניתן צו לפי סעיף 34 או שלא היה משפט נגד אדם על עבירה כאמור, תחזיר המשטרה את החפץ לאדם שמידיו נלקח.

מסעיפים אלה עולה כי חפץ ששוטר הוסמך לתפוס, רשאית המשטרה להחזיק ברשותה עד אשר יוגש כראיה לבית המשפט. זאת, בתנאי שאם לא הוגש כתב אישום בתוך שישה חודשים מיום התפיסה, או אם הוגש כתב אישום והחפץ לא הוגש כראיה במשפט - עליה להחזירו לאדם שמידיו נלקח. יחד עם זאת, מרגע שנתפס, לבית המשפט סמכות רחבה ליתן צווים לגבי התפוס, ובכלל זה להאריך את משך החזקתו מעבר לתקופה האמורה, להורות על שחרורו מידי המשטרה או לנהוג בו בדרך אחרת. בתוך כך, הן במהלך ששת החודשים הראשונים והן בתקופת ההארכה, אם ניתנה, רשאים המשטרה ואדם הטוען לזכות בחפץ לפנות לבית המשפט בבקשה ליתן צו לגבי התפוס (ראו, מיני רבים, עניין דיבא, פסקאות 23-13; בג"ץ 2393/91 פרידנברג נ' שופטת השלום בתל-אביב, פ"ד מה(4) 490 (1991); בש"פ 6686/99 עובדיה נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(2) 471, 464, 476-475 (2000)).

10. סמכות לתפוס חפץ אינה מקנה, מאליה, סמכות נמשכת להמשיך ולהחזיק בו. ככל שבחלוף הזמן העילה לתפיסת החפץ או התכלית שלשמה נתפס יחדלו מלהתקיים, תפקע גם סמכות המשטרה להחזיק בו (ראו עניין לרגו, עמ' 9-10; בש"פ 8009/07 מ.ג.ש מיכאל עבודות בטון ופיתוח בע"מ נ' מדינת ישראל (14.2.2008)). ייתכן שחפץ ייתפס מכוח מספר עילות, כך שגם אם עילה אחת תפקע, עילה אחרת תעמוד בעינה; ואף ייתכן כי בחלוף הזמן תקום עילה חדשה, שלא הייתה רלבנטית במועד התפיסה. בכל מקרה, אף אם כל עילות התפיסה חדלו מלהתקיים, אין משמעות הדבר כי התפיסה נעשתה שלא כדין מלכתחילה, אלא שסמכות התפיסה פקעה ועברה מן העולם, כך שעל המשטרה לשחרר את התפוס על אתר וללא כל תנאי (עניין לרגו, עמ' 9-7).

11. לפיכך, על המשטרה - ועל בית המשפט בבואו להפעיל ביקורת שיפוטית מכוח הפקודה - לשוב ולבחון אם המשך החזקת התפוס נעשית כדין. תחילה, יש לבחון אם בנקודת הזמן הנוכחית קיים מקורסמכות המשולב עם תכלית, המאפשר להוסיף ולהחזיק בתפוס. ככל שהתשובה לכך חיובית, יש להוסיף ולבחון את מידתיות ההחזקה בנסיבות העניין, קרי, אם ניתן להשיג את התכלית שלשמה מוחזק התפוס בדרך אחרת, של "חלופת תפיסה" שפגיעתה בחשוד או הנאשם פחותה (ראו עניין לרגו, עמ' 5-7; בש"פ 8353/09 מגאלניק נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (26.11.2009) (להלן: עניין מגאלניק)).

כאמור, במקרה הנדון אין מחלוקת שהוצעה לעורר "חלופת תפיסה" בדמות שחרור הרכב בתנאים. על כן, עומדת לפנינו שאלת הסמכות בלבד, ואין אנו נדרשים כלל למידתיות ההחזקה (ביחס לכך ראו, למשל, עניין לרגו; ע"פ 5763/12 מדינת ישראל נ' בן יהודה בן יעיש, פסקה 14 והאסמכתאות שם (21.10.2012)).

שמירת תפוסים לצורך הבטחת חילוט עתידי

12. בענייננו, הצדדים מיקדו את עיקר טענותיהם בכך שהרכב מוחזק בידי המשטרה לשם הבטחת האפשרות לחלטו בסיום המשפט. כאמור, תכלית זו נועדה לשם הבטחת האפשרות לממש את סמכות החילוט הקבועה בסעיף 39(א) לפקודה, המורה כדלקמן:

צו חילוט

39. (א) על אף האמור בכל דין, רשאי בית המשפט, בנוסף על כל עונש שיטיל, לצוות על חילוט החפץ שנתפס לפי סעיף 32, או שהגיע לידי המשטרה כאמור בסעיף 33, אם האדם שהורשע במעשה העבירה שנעשה בחפץ או לגביו הוא בעל החפץ; דין צו זה כדין עונש שהוטל על הנאשם.

ניתן אפוא לחלט חפץ מכוח סעיף זה בהתקיים שלושה תנאים מצטברים: העברין הורשע בדין והוא בעל החפץ הנדון; לגבי החפץ מתקיימת אחת החלופות המנויות בסעיף 32(א) לפקודה; וההרשעה מתייחסת למעשה עבירה שנעשה בחפץ או לגביו (ראו גם ע"פ 623/78 סורני נ' מדינת ישראל, פ"ד לג(3) 523, 525 (1979) (להלן: עניין סורני), וביחס לתכליות השונות של מוסד החילוט ראו, למשל, ע"פ 8312/17 ברהמי נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (17.4.2018) (להלן: עניין ברהמי); ע"א 6077/20 פקיד שומה יחידה ארצית לשומה נ' חיון, פסקה 46 לפסק דינו של השופט קרא (29.5.2022) (הליך דיון נוסף על פסק הדין עודנו תלוי ועומד - דנ"א 4004/22); דנ"פ 2168/20 בלווא נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (17.6.2020); וכן ראו אצל ענבר).

[במאמר מוסגר: סמכות החילוט הקבועה בפקודה כוללת גם חילוט זמני שנועד להבטחת החילוט לצמיתות בסיום ההליך המשפטי. מוסד החילוט הזמני אינו מעוגן בלשון פקודת סדר הדין הפלילי, להבדיל מסעיף 36 לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973 (להלן: פקודת הסמים), החל גם ביחס לחוק איסור הלבנת הון, והצעת חוק סדר הדין הפלילי (חילוט תקבולי עבירה), התשע"ח-2018 - הנוקטים כולם לשון "צו זמני" להבטחת חילוט. מעניין לציין כי מבחינה לשונית, המונח "חילוט" פירושו "תפיסת רכוש בתורת קנס על עברה פלילית" (מלון אבן-שושן המרכז 309-307 (2004)), ובהטיותיו השונות הוא נסב על "קביעה מוחלטת" ו-"סופית", במובן של רכוש אשר "הפקע מידי משהו" על ידי המדינה לצמיתות (ראו גם עניין סיטבון, פסקה 49; שמואל דורנר "חילוט חפצים ששימשו בביצוע עבירה" הפרקליט מג 211, 215 (התשנ"ז), וכן השוו לע"א 4715/21 Masgold Kuyumculuk ltd נ' מדינת ישראל, פסקאות 4-1 (4.12.2022)). מכאן, שבעצם השימוש במונח חילוט זמני טבועה מעין סתירה פנימית. מכל מקום, וכפי שנאמר, אין חולק על כך שסמכות החילוט הקבועה בפקודה כוללת גם חילוט זמני, ו"החזקת" או "שמירת" התפוס עד לתום ההליכים נועדה לשם כך].

13. חזרה לענייננו.

עסקינן, כאמור, בבקשה במסגרת הליך ביניים שעניינו תפיסת והחזקת הרכב. בשלב זה בית המשפט אינו נדרש להכריע ביחס לחילוט עצמו, ועניין זה ידון בסיום ההליך בתיק העיקרי, אם וכאשר יורשע העורר-הנאשם. בשלב זה נדרשים אנו אך לקבוע אם תפיסת החפץ (הרכב) והחזקתו עד לתום המשפט היא כדין, בשים לב למקור הסמכות ולתכלית שלשמה נעשתה (בש"פ 3750/09 אלהואשלה נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (2.6.2009) (להלן: עניין אלהואשלה); עניין לרגו).

14. כאשר התפיסה נעשית לצורך הבטחת חילוט עתידי, יש לבחון קיומו של "פוטנציאל חילוט", משמע תשתית ראייתית לכאורית המצביעה על סיכוי סביר שניתן יהיה להורות על חילוט התפוס בתום ההליך (ראו למשל עניין אלהואשלה, פסקה 8). למותר לציין כי מדובר בנטל הוכחה מקל ביחס לזה שנדרש לצורך מתן צו חילוט בסוף ההליך, לאחר הרשעה (ראו למשל ע"פ 5680/15 סעיד נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (27.10.2015)), בדומה להבחנה שבין מעצר למאסר (עניין אלהואשלה, פסקה 8).

15. לצורך בחינת פוטנציאל החילוט, נקבע כי משלב התפיסה ועד להגשת כתב אישום, על בית המשפט להשתכנע תחילה בקיומן של ראיות לכאורה המצביעות על יסוד סביר להניח שנעברה עבירה (בדומה למעצר ימים); ולאחר מכן - להשתכנע בקיומן של ראיות לכאורה לכך שמתקיימת ביחס לחפץ שנקשר באותה עבירה אחת מעילות התפיסה שבסעיף 32(א) לפקודה, שתאפשר את חילוטו בסיום ההליך, אם יורשע. לאחר שהוגש כתב אישום נדרש רף מחמיר יותר, במובן זה שבשלב הראשון על בית המשפט להשתכנע בדבר קיומו של יסוד סביר להרשעה בעבירה (בדומה, כאמור, למעצר עד לתום ההליכים) (ראו עניין מגאלניק, פסקאות 12-15; רע"פ 6990/10 דדון חזי וציון 1992 בע"מ נ' מדינת ישראל, פסקה י"א (24.11.2010); ע"פ 3390/19 אביטן נ' מדינת ישראל, פסקה 21 לפסק דינה של השופטת ברק-ארז, פסקה 6 לפסק דינו של השופט קרא (21.11.2019). ביחס לטיבן של ראיות לכאורה ראו למשל בש"פ 8087/95 זאדה נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(2) 133, 143-144 (1996)).

ייתכן שבית המשפט יידרש לבחון קיומן של ראיות לכאוריות ביחס לסוגיות נוספות לצורך קביעת פוטנציאל חילוט, כגון הזיקה של הנאשם או של אדם כלפי החפץ (ראו, מיני רבים, עניין אלהואשלה; ע"פ 4341/99 וידאל נ' מדינת ישראל, פ"ד נג(3) 329 (1999); בש"פ 498/01 עמאש נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(3) 241 (2001)). כלומר, בשלב הביניים יכול הנאשם (וכל "תובע זכות בחפץ") "להשיג על קיומן של ראיות לכאורה למעורבותו של הרכוש הנדון בדבר עבירה" (ראו ע"פ 1428/08 עו"ד אורי חורש - המנהל המיוחד של חברת דור עדן חן בע"מ (בפירוק) נ' מדינת ישראל, פסקה 18 (25.3.2009)), וכך מבקש העורר לעשות בעניינו.

אמצעי אשר שימש לביצוע העבירה

16. בנקודה זו אנו מגיעים לשאלה מושא דיוננו - האם מתקיימת עילת התפיסה לפיה הרכב שימש כאמצעי לביצוע העבירה? לעניין זה נאמר בפסיקה כי:

"ההתייחסות למעשה עבירה שנעשה בחפץ או לגביו מכוונת לא רק לנסיבות בהן שימש החפץ בגדר אובייקט למעשה העבירה, כגון מסמך שזויף, אלא גם למקרים שבהם שימש החפץ לביצוע העבירה, למרות שהעבירה שבוצעה לא באה לידי ביטוי במעשים או במחדלים שהשאירו רישומם על החפץ" (ע"פ 4148/92 מועד נ' מדינת ישראל (22.9.1994)(להלן: עניין מועד)).

בעניין מועד, היה מדובר בשניים שהצטיידו בסכינים ויצאו במכונית לדרכם, ובדרך אספו חייל כטרמפיסט ובמהלך הנסיעה החל אחד מהם לדקור את החייל בסכין. נקבע כי קיימת זיקה ברורה וישירה בין העבירה לבין הרכב, מאחר שהשניים השתמשו ברכב על מנת לפתות את החייל לנסוע בו בכוונה להרגו בזמן הנסיעה וליטול את נשקו, כך שהרכב היה כלי ישיר לביצוע העבירות, ומכאן ההצדקה לחילוט הרכב. בהמשך פסק הדין נקבע כי:

"אמת המידה היא במהותה ובעוצמתה של הזיקה בין החפץ לבין העבירה ובחומריתה של העבירה, היינו [...] השאלה באיזה מידה שימש הרכב באופן מהותי לביצוע העבירות שבוצעו" (שם, ההדגשות הוספו - י"ע; וראו גם ע"פ 2963/13 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 35 (10.2.2014) (להלן: עניין פלוני)).

עסקינן אם כן במידת ובעוצמת הקירבה שבין החפץ לעבירות המיוחסות לנאשם, ועד כמה החפץ שימש באופן מהותי לביצועו. המבחן הוא של "מהותה ועוצמתה של הזיקה", כך שרק חפץ אשר ימצא בעל זיקה של ממש למעשה העברייני שבוצע, יחשב כאמצעי אשר שימש לביצועה. קביעה זו חייבת להתבסס, כאמור, על תשתית ראייתית לכאורית, אולם היא אינה עובדתית גרידא, אלא מערבת שאלות של עובדה ומשפט, ביחס למידת ועוצמת הקירבה שראוי להכיר בהכמכניסה את החפץ לגדרי סעיף 32(א) לפקודה; והיא מושפעת, במידה רבה, גם מטעמים של מדיניות משפטית. על בית המשפט לקבוע אימתי החפץ נכנס לגדרי "המעגל הפנימי" של מעשה עבירה, או, לחלופין נשאר אך "חיצוני" לו, במובן זה שעל אף שמבחינה עובדתית החפץ "נכח" בזירה בעת המעשה העברייני, הוא לא "השתתף" בו בפועל, לא כמכשיר עיקרי ואף לא "כמכשיר עזר לביצועו של המעשה האסור" (עניין סורני, פסקה 5). נדרש להראות שהחפץ "שימש בעצמו מכשיר לביצוע העבירה" (עניין אבו ג'אבר, פסקה 38 לפסק דינה של השופטת ברק-ארז) או "הוכתם בכתם העבירה" (עניין לרגו, עמ' 9). ישנם מקרים, בגדרם יקשה עלינו לקבוע מתי חצה החפץ את קו הגבול ונכנס לתוך המעגל הפנימי של מעשה העבירה, באופן שמבסס זיקה מהותית ביניהם. כאשר מדובר בחפץ אשר שימש, בעצמו, ככלי תקיפה (כמו להב הסכין באמצעותו חבל העורר במתלונן) הבחנה זו חדה וברורה. אך ענייננו שלנו אינו בחפץ כזה, אלא בחפץ שיש לו מעורבות בהשתלשלות הדברים שהובילה למעשה העבירה עצמו. חפץ מסוג זה אינו חייב להיות חלק מיסודות העבירה ואף לא חייב להיות מצוין במפורש בכתב האישום:

"[...] אין לפנות לעבירה על יסודותיה כמוגדר בדיני העונשין, אלא למעשה שבוצע. משמע, החפץ או השימוש בו אינם חייבים לייצג יסוד נבדל ונפרד מיסודותיה של העבירה, אלא יכולים להוות חלק מן ההשתלשלות העובדתית אשר על יסודה ועל פיה נערך האישום (עניין סורני, פסקה 5).

17. העורר טען, כאמור, כי לא מתקיימת זיקה מהותית בין הרכב לבין עבירת החבלה בכוונה מחמירה המיוחסת לו, שכן לא ניתן לומר כי עבירה זו לא יכלה להתבצע בלעדי הרכב. בכך השתית העורר את טיעונו על מבחן "האלמלא" שנזכר בעניין פלוני - שם היה מדובר בעבירות מין שבוצעו ברכב - כמצוטט להלן:

"חילוט בעקבות הרשעה בעבירות כאלה לא יעשה כדבר שבשגרה, אלא רק במקרים שבהם קיימת זיקה מובהקת בין ביצוע העבירה לבין הרכוש שחילוטו מתבקש [...] במקרה דנן, לא ניתן לומר כי העבירה לא יכולה הייתה להתבצע ללא השימוש ברכב או שחילוט הרכב הוא זה שימנע מהמשיב 2 ביצוע עבירות דומות בעתיד" (שם, פסקה 35).

דין הטענה להידחות, ומקובלת על"י עמדת המשיבה ולפיה לצורך הכרה ב"זיקה מהותית" אין הכרח להראות כי לא ניתן היה לבצע את העבירה אלמלא השימוש בחפץ (ראו עניין סורני, וכן רע"פ 6032/15 אל וחידי נ' מדינת ישראל (21.9.2015) (להלן: עניין אל וחידי)).

לטענה לפיה יש להחיל את מבחן "האלמלא" נזדמן לי להתייחס בהקשר להוראה דומה, המצויה בסעיף 36א(א)(1) לפקודת הסמים:

"אך כמעט אין לך מקרה, שהרכוש ששימש, או נועד לשמש, לביצוע העבירה, הוא שאפשר את ביצוע העבירה, ואילו לא השימוש בו, ביצוע העבירה לא היה מתאפשר. כך לדוגמה, לשיטתו של המשיב, נאשם שהשתמש במכוניתו לביצוע עבירה של סחר בסמים, יוכל לטעון, כי ניתן היה לבצע את העבירה תוך שימוש במכונית, כך שהשימוש במכוניתו לא היה הגורם שאין בלתו לצורך ביצוע העבירה. פשיטא, שתוצאה זו, אינה עולה בקנה אחד עם תכליתו של החוק" (ת"פ (מחוזי

חיפה) 472/02 מדינת ישראל נ' תאפל, פסקה 6 (16.5.2005) (להלן: עניין תאפל)).

וראו גם אצל ענבר, עמ' 49-50, שם מאמצת המחברת את דבריי בעניין תאפל, ומותחת ביקורת על השימוש במבחן האלמלא בעניין פלוני. לדידי, מבחן האלמלא יכול לשמש, לכל היותר, אך כאחת האינדקציות לבחינת הזיקה של החפץ למעשה העבירה, אך בוודאי שאין לראותו כמבחן ממצה ובלעדי, שכן השאלה אינה של קשר סיבתי בין האמצעי לעבירה, אלא של מידת ועוצמת הקשר ("ה[מ]ידה [שבה] שימש הרכב באופן מהותי לביצוע העבירות שבוצעו", עניין מועד). יחד עם זאת, אין להסתפק בקשר קלוש ורחוק שהתבטא אך בכך שהחפץ נכח באירוע והיווה חלק מההשתלשלות העובדתית בתיק, על מנת לראותו כבעל זיקה מהותית ובעוצמה מספקת (ראו עניין אבו ג'אבר, פסקה 38 לפסק דינה של השופטת ברק-ארז).

18. לסופו של דבר, לא אתיימר לקבוע מבחן ממצה ואחיד ביחס לקיומה של זיקה כאמור. ברם, ניתן להצביע על אינדיקציות ומבחני עזר שונים - ובכללם גם מבחן האלמלא - אשר יש בהם להעיד על זיקה מסוימת ועל מידת הקירבה שבין החפץ לעבירה:

(-) השימוש בחפץ קשור במישרין לאחד מיסודות העבירה שבוצעה או אינהרנטי לביצועה: ישנם חפצים שונים שהשימוש בהם נתפס כאינהרנטי למעשה העבירה, במובן זה שהם משתלבים ומתיישבים עם אופי העבירה ויסודותיה העובדתיים, במפורש או במשתמע. כך, למשל, ישנן עבירות שבהן השימוש בכלי תחבורה שונים משתלב ומתיישב עם אופי העבירה, כגון כרייה בלתי חוקית לפי פקודת המכרות (ראו עניין לרגו; רע"פ 1792/99 גאלי נ' משטרת ישראל, פ"ד נג(3) 312 (1999)); הובלה והשלכה של פסולת שלא כדין לפי חוק שמירת הניקיון, התשמ"ד-1984 (ראו בש"פ 7959/19 סקר נ' מדינת ישראל (2.12.2019)); הובלת נשק לפי סעיף 144(ב) לחוק העונשין (ראו עניין אבו אלחווא); הסעת שוהה שלא-כדין לפי סעיף 12א לחוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952 (ראו רע"פ 4105/06 גאבר נ' מדינת ישראל (2.1.2007)). כך למשל נקשרים כלים כמו סכין, אגרופן או אלה - לעבירות התקיפה או אימים; וכסף - לעבירת ארגון משחקים אסורים (לפי סעיפים 192, 378 ו-225 לחוק העונשין, בהתאמה, ראו למשל, עניין אבו ג'אבר, פסקה 4 לפסק דינו של השופט מינץ; עניין סורני; רע"פ 5776/05 ראובן נ' מדינת ישראל, פסקה ד (31.7.2005)).

ככל שהשימוש בחפץ אינו אינהרנטי לביצוע העבירה המיוחסת לנאשם, כך יידרש להצביע על נסיבות מסוימות המעידות על זיקה מהותית בעוצמה מספקת. כך, למשל, ברי כי אם היה העורר משתמש ברכב על מנת לדרוס את המתלונן, לא הייתה מחלוקת כי הרכב שימש כאמצעי ישיר לביצוע עבירת החבלה המיוחסת לו (ראו למשל ע"פ 7760/15 מדינת ישראל נ' הייב (10.5.2016)), אף שככלל אין בין עבירות מסוג זה לבין השימוש ברכב קשר אינהרנטי.

בנוסף, אף אם השימוש בחפץ אינו נקשר במישרין ליסודותיה העובדתיים של העבירה, אולם השימוש בו תרם, בעקיפין, תרומה פיזית אפקטיבית להשלמתם, יש בכך כדי להעיד על קירבה בין השימוש בחפץ לעבירה. כך למשל, אם נאשם בעבירת גניבה לפי סעיף 383(א) לחוק העונשין השתמש ברכב לשם "נשיאת" רכוש כבד ש"נטל", ניתן לראות ברכב כמכשיר עזר להשלמת עבירת הגניבה, אף אם מבחן האלמלא לא בהכרח מתקיים לגביו (ראו למשל עניין אל וחידי, שם העמיס הנאשם על רכבו כספת שגנב).

(-) השימוש בחפץ סייע לעבריין לבצע את מעשה העבירה: גם אם השימוש בחפץ כלל אינו נקשר ליסודות העובדתיים של העבירה, במובן זה שלא תרם כל תרומה אפקטיבית להשלמתם, ולו בעקיפין, ייתכן שהשימוש בו סייע

לעברייין במסגרת המעשה העברייני, באופן שיהפוך אותו למכשיר עזר לביצועו או יכתים אותו בכתם העבירה, ויכניס אותו למעגל הפנימי של מעשה העבירה (ראו עניין סורני, פסקה 5; עניין לרגו). מדובר בקשר שהוא אמנם, ככלל, מרוחק יותר - פיזית ורעיונית - בין החפץ לליבת העבירה, אולם אין בכך כדי לשלול מניה וביה קיומה של זיקה מהותית, בהתקיים הנסיבות המתאימות. כך, למשל, חפץ שנעשה בו שימוש כדי לאבטח את ביצוע העבירה, למנוע את גילויה, למנוע את תפיסת העברייין וכיוצא באלה (ראו והשוו לעניין תאפל, פסקה 6; עניין סורני, פסקאות 5-6), אינו חפץ "שנכח" בזירה במקרה, אלא חפץ "שהשתתף" במעשה העבירה באופן פעיל.

(-) החפץ נכלל במפורש בכתב האישום: הגם שאין הכרח שדבר קיומו של החפץ יכלל בכתב האישום, ברי כי ככל שכך נעשה, ניתן לראות בכך אינדיקציה לקירבה מסוימת בין החפץ לבין העבירה שבוצעה. קל וחומר אם החפץ נכלל בו כחלק מהיסוד העובדתי של העבירה, שכן אז מדובר באינדיקציה כבדת משקל, שלא נאמר מכרעת, כאמור לעיל. למותר לציין כי כתב האישום חייב לתאר מציאות עובדתית שיש לה יסוד בחומר הראיות (ראו, למשל, בג"ץ 5699/07 פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד סב(3) 550, 791-792 (2008)), וחזקה על המדינה כי כך תעשה.

(-) שימוש יוצא דופן בחפץ: שימוש בחפץ באופן חריג או שאינו תואם לתכונותיו הרגילות במסגרת השתלשלות העניינים העובדתית בתיק, יכול לעיתים להוות אינדיקציה בדבר זיקה מסוימת בינו לבין העבירה שבוצעה. כך, למשל, הסלקת נשק מתחת למכסה המנוע של הרכב (ראו למשל ת"פ (מחוזי חיפה) 61106-05-20 מדינת ישראל נ' עבד אל גני (24.5.2021); עניין אבו אלחוואה); או כאשר דירה משמשת מלכתחילה לטובת מעשה עברייני כמו ניהול "מעבדת סמים" (ראו למשל רע"פ 2675/17 ארצי נ' מדינת ישראל (23.8.2017); ת"פ (מחוזי ירושלים) 52785-01-20 מדינת ישראל נ' שמואל (7.7.2021); וכן ראו דברים שכתבתי בעניין ברהמי, פסקה 43).

(-) השימוש בחפץ נכלל במסגרת התכנון המוקדם של המזימה העבריינית: ככל שניתן יהיה להצביע על כך שהבחירה בחפץ והשימוש בו נעשה באופן מתוכנן, כחלק ממזימה עבריינית, כך יקל להצביע על זיקה מהותית בינו לבין העבירה. כך, למשל, אם רכב נרכש לצורך מעשה העבירה או בסמיכות למועד ביצועה, או אם נבחר ל"משימה" באופן ספציפי בשל מאפיין או תכונה ייחודית כלשהי, שיש בכוחם להקל על ביצוע העבירה המיוחסת לו (ראו למשל עניין אבו שלבק, שם נבחר רכב בשל תכונות מסוימות לשם ביצוע פיגוע ירי; וע"פ 6234/03 מדינת ישראל נ' זיתאוי (9.3.2005), שם נעשה שימוש ברכב שדמה לרכב להסעת נוסעים בתשלום, ותיירת שסברה כי מדובר ברכב הסעות, עלתה לרכב שבו ביצע בה הנאשם עבירות מין).

(-) מבחן האלמלא:קרי, האם העבירה יכולה הייתה להתבצע אלמלא השימוש בחפץ. למבחן זה התייחסתי לעיל, וכאמור, המדובר במבחן עזר אחד, בלתי-ממצה, אשר הגיונו בצדו - ברי כי קיומו של קשר סיבתי עובדתי מהווה אינדיקציה חזקה בדבר זיקה מהותית בין החפץ לעבירה, שכן העבירה לא הייתה יכולה להתבצע בלעדיו. עם זאת, וכאמור לעיל, אין להשתמש במבחן זה כדי לשלול את הזיקה של החפץ למעשה העבירה. שימוש במבחן זה, עלול במרבית המקרים לשלול את הקשר בין החפץ למעשה העבירה, מאחר שכמעט תמיד ניתן יהיה להצביע על אפשרות לבצע את העבירה בדרך אחרת.

19. יודגש כי אף אחד ממבחני העזר הללו אין בו, כשלעצמו, כדי להעיד בהכרח על זיקה מספקת. מדובר במבחנים

השלובים זה בזה ויכול שיהיו אף חופפים בחלקם, ובוודאי שאין מדובר ברשימה סגורה. ברם, יש בכוחם לסייע לעמוד על מידת הקירבה שבין החפץ לבין מעשה העבירה, ואימתי הקשר שביניהם הוא בעל אופי מהותי ובעוצמה מספקת על מנת לקבוע כי מדובר באמצעי אשר שימש לביצועה.

20. יוער, כי בעניין מועד נקבע כאמור כי "אמת המידה היא במהותה ובעוצמתה של הזיקה בין החפץ לבין העבירה ובחומרתה של העבירה" (שם, ראו גם עניין פלוני, פסקה 35, ההדגשה הוספו). אף אני סבור כי בהיבט של שיקולי מדיניות, על בית המשפט לקחת בחשבון גם את חומרת העבירה, בבואו להחליט על קיום זיקה מהותית בין החפץ לבין העבירה.

בשורה התחתונה, מבחן הזיקה המהותית צריך להתפרש באופן רחב, ואין לי אלא להצטרף לדברים הבאים:

"חילוט אמצעים צריך להיבחן כעונש, לאור חומרת המעשה, מידת האפקטיביות שתהא לחילוט הרכוש הקונקרטי על הרתעת היחיד והרבים וההלימה בין המעשה ובין חילוט הרכוש. שיקולים אלה מתגלמים במבחן הזיקה המהותית במובנו הרחב, כפי שנוסח בפרשת מועד, ומאפשרים לבית המשפט שיקול דעת בהתאם לתחושות הצדק" (ענבר, עמ' 50, ההדגשה הוספה - י"ע).

ולבסוף, נזכיר כי ענייננו בתפיסה לצורך חילוט זמני, שנבחן על פי פוטנציאל החילוט. אך בסוף ההליך, החילוט הוא סמכות שברשות ועל פי שיקול דעת, תוך התחשבות הן בהשלכות החילוט על הנאשם והן במארג הענישה הכולל שבית המשפט השית על הנאשם (ע"פ 9104/20 מדינת ישראל נ' טבצ'ניקוב, פסקה 14 והאסמכתאות שם ((4.3.2021)).

מן הכלל אל הפרט

21. העורר טען הן להעדר סמכות תפיסה מלכתחילה, והן להעדר סמכות להוסיף ולהחזיק ברכב לצורך חילוט עתידי. המשיבה טענה לקיומם של שני מקורות סמכות לתפיסת הרכב ולהמשך החזקתו - לצורך שימוש כראיה במשפט, ולשם הבטחת האפשרות לחלטו בסיום ההליך, בשל יסוד סביר להניח כי זה שימש לביצוע העבירה.

22. בנוגע לסמכות התפיסה, לא מצאתי ממש בטענות העורר. אדגיש תחילה כי סמכות התפיסה מכוח סעיף 32(א) לפקודה נתונה לשוטר, ואינה מותנית במתן צו שיפוטי (ראו עניין אלוביץ, פסקה 13 והאסמכתאות שם). כפי שציין בית המשפט המחוזי בהחלטתו - נוכח הנסיבות המתוארות לעיל, ובהתחשב במסד העובדתי שהיה בידי המשטרה, נדמה כי קשה לחלוק על כך שבמועד התפיסה, מיד בסמוך לאירוע, קם לכל הפחות יסוד סביר להניח כי הרכב ישמש כראיה במשפט. כאמור בכתב האישום, העורר הגיע למקום באמצעות הרכב; חנה בסמוך; וברח לרכב מיד לאחר שחבל במתלונן וגרם לו לדימום רב, בעודו נושא את כלי התקיפה בידיו. די בכך כדי לדחות את טענותיו של העורר ביחס להעדר סמכות תפיסה מלכתחילה.

23. באשר לסמכות להמשיך ולהחזיק ברכב, לא ראיתי מקום להתערב בהחלטתו של בית המשפט המחוזי לנוכח הפוטנציאל לחילוט הרכב בסיום ההליך.

מצויים אנו כאמור בשלב שלאחר הגשת כתב אישום, ולפיכך, יש לבחון תחילה אם קיים סיכוי סביר כי העורר יורשע בעבירה המיוחסת לו. לעניין זה אין חולק כי ישנן ראיות לכאורה לחובת העורר, שהסכים לקיומן במסגרת הליכי המעצר.

משכך, נותר לבחון אם קיים יסוד סביר להניח שהרכב שימש כאמצעי לביצוע העבירה (איני נדרש לתכלית הראייתית, משהסכימה המשיבה לשחרור הרכב בתנאים).

בית המשפט המחוזי קבע, בין היתר, כי "תיאור נסיבות האירוע מצביע על כך שמדובר בכלי שיכול ושימש כאמצעי לביצוע העבירה במוכן זה שהוא אפשר למבקש [העורר - י"ע] להגיע למקום ולהימלט ממנו". ככלל, שימוש בכלי רכב לצורך מילוט יכול ויקים זיקה מספקת על מנת להכיר בו כאמצעי לביצועה של עבירה, ולהכניס רכב "תמים" לגדרי "מכשיר עזר" לביצוע מעשה העבירה (ראו, למשל, ע"פ 1982/93 בנק לאומי לישראל בע"מ נ' מדינת ישראל, פ"ד מח(3) 238 (1994)). במקרה דנן, הרכב נכלל בהשתלשלות העובדתית, במוכן זה ששימש את העורר להגעה אל המקום וממנו כך ש"נכח" בזירה בעת העבירה. הרכב סייע לעורר במעשה העבירה ונוכחותו בזירה לא הייתה מקרית ואגבית בלבד. בכתב האישום נכללו מספר התייחסויות מפורשות לרכב, ובידי המשיבה ראיות הנוגעות לכך, לרבות הודעתו של מוסעב ותיעוד ממצלמות האבטחה במקום, שברכב נעשה שימוש לצורך הגעה למקום ולצורך מילוט; שהשימוש ברכב נעשה מתוך תכנון, לכל הפחות בסמוך לביצוע עבירת החבלה, שכן העורר הורה למוסעב להכין את הרכב לקראת מילוט; שהעורר ברח לרכב בריצה לאחר שחבל במתלונן; ושהעורר ומוסעב נמלטו באמצעות הרכב, תוך שהעורר משליך את להב הסכין במהלך הנסיעה. לטעמי, כל אלה מקימים זיקה מהותית בין הרכב לבין העבירה ובהינתן חומרתי היתרה של העבירה, יש במקרה דנן פוטנציאל לחילוט הרכב, וקמה למשיבה סמכות להמשיך ולהחזיק בו עד להכרעה בתיק העיקרי.

24. בשל כל האמור ובמכלול הנסיבות, לא מצאתי כי נפל פגם בהחלטתו של בית המשפט המחוזי. אי לכך, דין הערר להידחות.

ניתנה היום, ח' באדר התשפ"ג (1.3.2023).

שׁוֹפֵט